

نهج الايمان

دراثبات موقعيت انحصارى على بن ابيطالب عليه السلام

بگانه اميرالمؤمنين عالم اسلام

تأليف

كشاف حقايق و بيارنگى حقايق، خلاصة الحكماء و متكلمين

جامع معقول و منقول، احقق فروع و اصول دين

زين الدين على بن يوسف بن جبر

از شخصيت هاى سرشناس و بلند رتبه

سده هفتم هجرى

ترجمه

عبدالله امينى پور

سرشناسه	: ابن جبر، علی بن یوسف، قرن ۷ ق.
عنوان قراردادی	: نهج الایمان. فارسی
عنوان و نام پدیدآور	: نهج الایمان: در اثبات موقعیت انحصاری علی بن ابیطالب سلام الله علیه
مشخصات نشر	: یگانه امیر المومنین عالم اسلام/ تألیف زین الدین علی بن یوسف بن جبر
مشخصات ظاهری	: سده هفتم هجری؛ ترجمه عبدالله امینی پور.
شابک	: تهران: راه نیکان، ۱۳۹۶.
وضعیت فهرست نویسی	: ۶۲۴ ص.
یادداشت	: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۷-۵۸-۲
عنوان دیگر	: فیا
موضوع	: کتابنامه به صورت زیر نویس.
موضوع	: در اثبات موقعیت انحصاری علی بن ابیطالب سلام الله علیه یگانه
موضوع	: امیر المومنین عالم اسلام.
شناسه سروده	: علی بن ابیطالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت - ۴۰ ق.
رده بندی کنگره	: -- فضایل
رده بندی دیویی	: Ali ibn Abi-talib, Imam I, 600-661 -- Virtues
شماره کتابشناسی ملی	: چهارده معصوم -- فضایل
	: Fourteen Innocents of Shiite -- Virtues
	: ترجمه
	: الف ۷۱ ن ۱۴۰۹ ۴/۶۹۳۱ BP ۳۷
	: ۲۹۷/۹۵۱
	: ۴۶۸۴۵۰۱

نشر راه نیکان

بخش: امام شناسی

نهج الایمان

در اثبات موقعیت انحصاری علی بن ابیطالب سلام الله علیه یگانه امیر المومنین عالم اسلام

تألیف: زین الدین علی بن یوسف بن جبر سده هفتم هجری

ترجمه: عبدالله امینی پور

شمارگان: ۲۰۰۰

چاپ اول: ۱۳۹۶

ISBN: 978-600-7297-58-2

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۷۲۹۷-۵۸-۲

قیمت: ۴۵۰۰۰ تومان

شماره ثبت مجوز: ۱۵۰۲۹۶۵

فهرست مطالب

۵۵	طریق حکیمان	۹	یادداشت مترجم
۵۶	فایده امام	۲۳	پیشگفتار
۵۷	عمل اصحاب	۳۶	بیان مناقب و فضائل امام علی علیه السلام
۵۸	اعتراض به انتصاب ابوبکر	۱۷	بهره گیری از منابع سنی و شیعی
۵۹	امام، لطف الهی؟!۱	۹	معرفی کتاب
۶۱	دلیل دیگر بر وجوب امامت	۲۰	یاد و ذکر علی علیه السلام عبادت
۶۲	دلیل دیگر از کتاب خدا	۴۱	علی علیه السلام بی عیب و نقص
۶۳	صفات و ویژگی های امام	۴۲	پاداش مهر علی علیه السلام
۶۵	وجوب عصمت	۴۳	علی علیه السلام در بهشتی
۶۷	دلیل دیگر بر وجوب عصمت	۴۵	شرایط پژوهشگر در موضوع امامت
۶۷	باز وجوب عصمت	۴۷	وجوب امامت و بیان حقیقت آن
۶۷	ناگزیر از عصمت	۴۸	باورها درباره امامت
۶۹	عصمت، شرط لازم	۵۰	وجوب انتصاب امام برخدا
۶۹	گناه = ظلم	۵۱	امامت و قاعده لطف
۷۰	مفسر قرآن	۵۲	شرط وجوب لطف
۷۱	حافظ شریعت	۵۲	جایگزین لطف امامت
۷۲	قیاس و اجتهاد به رأی	۵۳	خلل به حکمت الهی
۷۳	دلیل برتری امام	۵۵	راه وجوب مطلب برخدا

فضائل و برتری های امام علی ۱۱۷	تقديم مفضول (ضعيف) برفاضل (قوی) ۷۴
حج رفتن ۱۱۹	نمونه کامل اطاعت از خدا ۷۶
غدیر خم در آثار اهل سنت ۱۲۴	داناترین مردمان ۷۶
سروده حسان ۱۲۷	تعيين امام بلافصل ۷۷
چهار منقبت ۱۳۰	پذیرش نص و اقسام آن ۷۸
سنگباران مخالفان ۱۳۲	معجزات امام علی عليه السلام به گونه مختصر ۷۹
معانی نه گانه مولا ۱۳۴	برگشت آفتاب ۸۰
شاهد دیگری بر معنای مولا ۱۳۸	فصل های کتاب ۸۳
رخدادهای مصادف با غدیر خم ۱۴۰	
	فصل اول - آیه نهیه ۸۷
فصل سوم - حدیث انگشتر ۱۴۵	روایت ام سلمه ۸۷
که نگین پادشاهی دهد از کرم گدازا!! ۱۴۷	روایت عایشه ۸۸
راویان و منابع سنی ۱۴۹	نقل تفسیرهای اهل سنت ۹۳
اشکال صیغه جمع در آیه ۱۵۲	معنی اهل بیت ۹۶
اشکال صیغه مضارع در آیه ۱۵۳	عصمت اجباری؟! ۹۷
مصادق آیه، امام یا کسی دیگر؟! ۱۵۴	
بیت راجع یا مستحب؟ ۱۵۴	فصل دوم - حدیث غدیر ۹۹
توجه به خبر با لایق در نماز؟! ۱۵۵	ستایش خدا ۱۰۰
	صفات الهی ۱۰۲
فصل چهارم - قول شریف: تو را امام	ابلاغ رسالت ۱۰۴
مردم قرار دادم. ۱۵۹	آزار منافقان ۱۰۵
امامت = عهد الهی ۱۶۰	آخرین سخنرانی پیغمبر ۱۰۶
علی عليه السلام مصادق امام مبین ۱۶۱	فضائل امام علی ۱۰۷
يعسوب مؤمنان ۱۶۳	علی، مفسر قرآن ۱۰۸
سواران روز قیامت ۱۶۵	تکمیل دین با امامت ۱۱۱
عقل و حجت ظاهر ۱۶۷	هشدار به مردمان ۱۱۲
	علی صراط مستقیم ۱۱۵

۲۱۳	گواهی مأمون عباسی
۲۱۳	پرواز بر فراز ابرها
۲۱۵	چند نمونه از کرامات امام
۲۱۷	نقل امام سجاده
۲۱۷	جایگاه امام حسن و امام حسین
۲۱۸	پرسش‌های دانشمند مسیحی
۲۲۱	۷۳ فرقه مسلمان!
۲۲۲	سیراب کردن جهادگران
۲۲۴	آموزه‌ها
۲۲۶	انگشتر عقیق سرخ
۲۲۶	برترین داماد
۲۲۷	ویژگی‌های اهل بیت علیهم‌السلام
۲۲۸	روایات وصایت
۲۲۹	کارهای شایسته علی
۲۳۱	فصل نهم - عشیره
۲۳۱	مهمان پیامبر
۲۳۲	گزارش امام علی
۲۳۳	علی و وارث پیامبر
۲۳۴	فضائل امام
۲۳۶	ضیافت پیغمبر
۲۳۷	برخورد مهمانان
۲۳۸	پرسش ابوبکر از ابن عباس
۲۳۹	تواتر روایات
۲۳۹	بیان مراد آیه انذار
۲۴۰	معنی وزیر

۱۶۹	فصل پنجم - معرفی صادقان
۱۷۰	اولین مؤمن و نخستین نمازگزار
۱۷۳	ایمان ابوطالب
۱۷۶	شان نزول سوره انسان (هل أتى)
	نور تابان علی و فاطمه
۱۷۹	بهشت
۱۸۰	مانده آسمانی
۱۸۰	دیگر صفات صادقان
۱۸۱	لافتی الاءلی، لاسیف الاذوالفقار
	فصل ششم - آیه «رفقا بیه اهنده‌ای و
	برای هر گروهی هدایت کن»
	و حق، علی است و حق، با
۱۸۱	اوست
۱۸۸	حق با علی
۱۹۳	مصدق هادی
۱۹۵	فصل هفتم - بیان وصیت
۱۹۶	وصی پیغمبر
۱۹۸	افول ستاره در خانه علی
۱۹۹	نوشتن وصیت
۲۰۰	گواهی ام سلمه (همسر پیغمبر)
۲۰۲	تقلین به روایت اهل سنت
۲۰۷	وجوب یا استحباب وصیت؟
۲۱۲	فصل هشتم - شیوه و سنت پیامبران
۲۱۲	شیوه و سنت پیامبران

فصل هجدهم - مباحله ۳۳۴

گزارش اهل سنت ۳۳۵

سر دلبران، در حدیث دیگران ۳۳۷

اشکال صیغه جمع ۳۳۸

معنای نفس ۳۳۸

مقدم داشتن دیگران ۳۴۰

جایگاه اهل بیت ۳۴۱

معنای تشبیه ۳۴۲

فصل نوزدهم - هدایت ۳۴۴

ارزیابی خطبه نهج البلاغه ۳۴۷

ذات نایافته هستی بخش، کی تواند که شود

هستی بخش؟! ۳۴۸

پاسخ به جاثلیق ۳۵۰

یکتایی و مکان خدا ۳۵۵

خطبه نهج البلاغه ۳۵۶

حکم شراعی ۳۵۸

فهم قرآن ۳۵۹

معنی کلاله ۳۵۹

معدن دانش ۳۶۰

فرمایشات نغز ۳۶۰

فصل بیستم - آیه اولوالأرحام ۳۶۳

پندار جا حظ ۳۶۳

امامت وراثتی! ۳۶۴

ایمان ابوطالب ۳۶۵

ارث پسرعمو ۳۶۶

فصل پانزدهم - عشق به خدا و رسول، و

حدیث غدیر ۳۰۶

جنگ خیبر ۳۰۷

شکست ابوبکر و عمر ۳۰۹

گزارش صحیح بخاری ۳۱۱

گزارش مورخان ۳۱۲

کندن در خیبر ۳۱۳

توان معنوی ۳۱۵

سروده شاعران ۳۱۶

فصل شانزدهم - مهر می آید، خوردن

گوشت پرنده و وجوب همراه م ۳۱۰

خوردن گوشت پرنده ۳۱۱

گزارش راویان ۳۲۲

منابع شنی ۳۲۴

نفرین امام علی ۳۲۵

دوست داشتنی ترین در زمانی خاص؟! ۳۲۶

خبر واحد؟! ۳۲۶

همخوان با قرآن ۳۲۷

وجوب مهر امام ۳۲۸

دوست داشتنی ترین در همه چیز! ۳۲۹

فصل هفدهم - حدیث: من شهر علمم و

علی دروازه آن ۳۳۰

ورود به شهر از راه درست ۳۳۱

۳۹۴ خلافت فقط در مدینه؟

فصل بیست و سوم - عقد مؤاخات

۳۹۶ (برادری)

۳۹۸ خطبه پیغمبر هنگام عقد اخوت

۳۹۹ تبار والا

۴۰۰ ویژگی‌های پیغمبر

۴۰۱ توصیف امام علی

۴۰۲ همسانی علی علیه السلام و پیامبران

۴۰۳ برتری‌های علی علیه السلام

۴۰۵ علی علیه السلام نخستین مسلمان

۴۰۷ نقل منابع سنی

۴۰۸ نوشته بر در بهشت

۴۱۱ صدیق بزرگ

۴۱۲ همانندی پیامبر و امام

فصل بیست و چهارم - بستن درهای

۴۱۶ مسجد

۴۱۷ اقرار خلیفه عمر به فضیلت امام

۴۱۹ اعتراض به پیامبر

۴۲۱ گزارش عالم شیعی

۴۲۳ درخواست عموهای پیغمبر

فصل بیست و پنجم - دوستی علی بن

ایطالب نشانه نجات و ایمان و دشمنی اش

۴۲۷ بیرق دورویی و تباهی

۴۲۷ تأویل و تفسیر حدیث

گواهی اهل سنت بر برادری پیامبر و

۳۶۶ امام

۳۶۸ ارث پیامبران

۳۷۰ ارث، حق الله

۳۷۱ جاحظ و کمیت اسدی

۳۷۲ استدلال پارسیان

۳۷۲ استدلال بانوان

۳۷۳ اشعار کمیت اسدی

فصل بیست و یکم - خلافت

۳۷۶ سه خلیفه: آدم، نوح و علی

۳۷۷ مخالفان علی علیه السلام کافران

۳۷۸ پیامبر و امام، نوری یکسان

۱۷۵ پیشنهاد تعیین خلیفه

۳۸۱ معنای حدیث ابوذر

فصل بیست و دوم - منزلت

۳۸۳ حدیث در منابع سنی

۳۸۴ غزوة تبوک

۳۸۶ راویان اهل سنت

۳۸۷ فرمایش پیامبر روز عقد اخوت

۳۸۸ جایگاه هارون و علی علیه السلام

۳۹۰ وفات هارون در زمان موسی

۳۹۰ منزلت یا منزلت‌ها؟

۳۹۲ همزمانی نبوت و امامت

۳۹۳ عزل از خلافت؟

۳۹۴ دیگر جانشینان پیامبر

فصل بیست و نهم - مهر به خویشان . ۴۶۵

خویشی نسبی و حکمی . ۴۶۶

فصل سی ام - ولایت و حزب علی (ع)

پیروز است . ۴۶۹

ولایت امام علی (ع) . ۴۷۱

مهر علی (ع) برات رهایی از آتش . ۴۷۲

نبأ عظیم (خبر مهم) . ۴۷۴

حزب علی (ع) = حزب خدا . ۴۷۵

ولایت علی (ع) = ولایت خدا . ۴۷۶

فصل سی و یکم - معرفی صدیقان . ۴۷۹

سه صدیق . ۴۸۰

معنای لغوی صدیق . ۴۸۲

مصدق صادقان . ۴۸۳

فصل سی و دوم - حدیث دوزنده

کفش . ۴۸۵

جهاد بر سر تنز و ناول . ۴۸۶

فصل سی و سوم - مانعده (دیگران را

شاهد گرفتن و سوگند دادن) . ۴۹۰

والاتبار . ۴۹۱

سیط امت . ۴۹۱

آیه تطهیر . ۴۹۲

لافتی الاعلی . ۴۹۳

بستن درهای رو به مسجد . ۴۹۳

آزادی امام علی . ۴۲۹

پاداش مهر به علی (ع) . ۴۳۰

راه شناخت منافقان . ۴۳۳

دوستی علی (ع) نشانه ایمان . ۴۳۳

فصل بیست و ششم - در نام گذاری

امام علی (ع) به امیر مؤمنان . ۴۳۷

وصی ابوذر . ۴۳۸

مصدق ایمان . ۴۳۹

جبرئیل در ظاهر و به کلبه . ۴۴۰

سرچشمه دانش . ۴۴۱

داستان معراج . ۴۴۲

امیر مؤمنان، فقط علی (ع) . ۴۴۵

نقل «انس» خدمتگزار پیامبر . ۴۴۸

بت پرستی؟ هرگز! . ۴۴۹

فصل بیست و هفتم - پیامبر ﷺ خطاب

به علی (ع): تو از منی و من از تو . ۴۵۱

جایگاه اهل بیت (ع) . ۴۵۳

نفس پیغمبر . ۴۵۴

ایراد به غنیمت امام . ۴۵۵

فصل بیست و هشتم - معنی آیه «هنگامی

که درباره فرزندان مریم...» . ۴۵۸

داستان حارث بن عمرو . ۴۵۸

علی (ع) مثال عیسی (ع) . ۴۶۰

غالیان و دشمنان . ۴۶۲

هدایت..... ۵۲۴	تریت امام توسط پیامبر..... ۴۹۴
جنب الله..... ۵۲۵	به سخن آمدن درخت..... ۴۹۵
حجت الله..... ۵۲۵	خصال ستوده امام..... ۴۹۸
مثال کعبه..... ۵۲۶	
	فصل سی و چهارم - صراط مستقیم .. ۵۰۰
فصل سی و هشتم - بیان درجات .. ۵۲۷	شرح صراط مستقیم..... ۵۰۲
رتبه‌های نه گانه..... ۵۲۷	برداشت از احادیث..... ۵۰۳
پیشگامی امام در همه رتبه‌ها..... ۵۳۱	
	فصل سی و پنجم - دوست داشتن
فصل سی و نهم - گواهی..... ۵۳۳	علی علیه السلام مروءة الوقت (دستگیره محکم
دوازده تن معترض به ابوبکر..... ۵۳۴	الهی) ریسمان الی، صالح مؤمنان، گوش
فرمایش امام علی علیه السلام..... ۵۳۵	شنوا و خبر بزرگ..... ۵۰۵
اولین معترض: خالد بن سعید..... ۵۳۶	صالح مؤمنان..... ۵۰۸
دومین معترض: سلمان فارسی..... ۵۳۷	گوش‌های شنوا..... ۵۱
وین معترض: ابوذر..... ۵۳۷	خبر بزرگ..... ۵۱۱
چهارمین معترض: مقداد..... ۵۳۸	
پنجمین معترض: عمار یاسر..... ۵۳۸	فصل سی و ششم - بهترین آفریده‌های
ششمین معترض: کربیده اسلمی..... ۵۳۹	خدا..... ۵۱۴
هفتمین معترض: تیسر بن سعد..... ۵۳۹	علی علیه السلام بهترین آفریده..... ۵۱۵
هشتمین معترض: خزیمه..... ۵۴۰	سخن عمر درباره امام حسن و اما
نهمین معترض: ابوهمیم..... ۵۴۰	حسین..... ۵۱۸
دهمین معترض: سهل بن حنیف..... ۵۴۱	
یازدهمین معترض: ابی بن کعب..... ۵۴۱	فصل سی و هفتم - علی علیه السلام نور خدا،
دوازدهمین معترض: ابویوب انصاری..... ۵۴۲	هدایت، جنب الله و حجت الله..... ۵۲۰
کودتای مسلحانه!..... ۵۴۲	شاهد بلا فصل..... ۵۲۱
معرفی دوازده پاک سرشت..... ۵۴۴	دانش قرآنی..... ۵۲۲
اعتبار گواهی..... ۵۴۶	نور الهی..... ۵۲۳

کشتی گرفتن	۵۸۵
یاری پیامبر	۵۸۵
نوشته روی ماه	۵۸۶
جایگاه امام نزد خدا و پیامبر	۵۸۶
سیب بهشتی	۵۸۷
ترنج بهشتی	۵۸۷
فرشته‌ای به صورت علی علیه السلام	۵۸۸
دانش امام	۵۸۹
برخورد امام با خالد	۵۸۹
فتح ذات سلاسل	۵۹۰
طی الارض	۵۹۱
سخن گفتن با حیوانات	۵۹۲
حرف زدن با گرگ	۵۹۳
دانشان قوها	۵۹۳
جنیان	۵۹۴
سخن گفتن نخل	۵۹۵
شترانی زنجیر خاک	۵۹۶
شفای بیمار	۵۹۸
شفای یهودی	۵۹۹
بریدن دست دزد	۵۹۹
سخن گفتن با مُرده	۶۰۱
برگ درخت بهشتی	۶۰۲
نتیجه دشمنی با علی علیه السلام	۶۰۲
تخت بهشتی	۶۰۳
سخن گفتن با فیل	۶۰۳
زمین لرزه	۶۰۴
خم کردن آهن	۶۰۴

فصل چهارم - سه معنای اولوالأمر ... ۵۴۸

آیاتی درباره امام علی ... ۵۵۰

اهل بیت علیهم السلام همانند کشتی نوح ... ۵۵۱

علی علیه السلام باب توبه و آمرزش ... ۵۵۲

فصل چهل و یک - همانند سوره

اخلاص ... ۵۵۷

فصل چهل و دوم - پاکیزه‌ترین

زندگی ... ۵۶۰

فصل چهل و سه - سخن سفر روم

۵۶۵

فصل چهل و چهار - صلاح و

باطن ... ۵۷۰

صلاح ظاهر و باطن ... ۵۷۱

اتفاق نظر بر عدالت علی علیه السلام ... ۵۷۱

حدیث «لا تجتمع امتی علی الخطاء» ... ۵۷۲

ارتداد و مخالفت مردم ... ۵۷۳

اجماع بر امامت ... ۵۷۴

گواهی حضرت فاطمه علیها السلام ... ۵۷۴

دلایل عصمت فاطمه علیها السلام ... ۵۷۷

فصل چهل و پنج - بئر معطله، قصر مشید،

حسنه، جنگ خندق و من و علی پدران

امتیم ... ۵۷۹

فصل چهل و ششم - نجات برادر ... ۵۸۴

و یک پیامبر و لقمان حکیم و ذوالقرنین و	سخن گفتن سنگریزه..... ۶۰۵
افتخار فرشتگان بدو..... ۶۰۸	کلاغ و مار..... ۶۰۵
فصل چهل و هشت - مناقب و فضائل	شیر آبستن..... ۶۰۶
علی علیه السلام از کثرت، به شمار نمی آید! ۶۱۹	مشهد الکف کوفه..... ۶۰۶
هزاران حدیث و کتاب در فضائل	
علی علیه السلام ۶۱۹	فصل چهل و هفت - برابری امام با بیست

پیشگفتار^۱

اول: کتاب «**فہم آل ابی طالب**» از مشہورترین نگاشته‌های شیخ رشیدالدین ابی عبد اللہ محمد بن علی بن نہر آشوب مازندرانی (وفات سال ۵۸۸) است. کتابی فراگیر در تاریخ زندگانی رسول ﷺ و ذریہ اش سروران معصوم علیہم السلام، ہمراہ بیان مناقب و فضائل سان بہ نیز آنچه در کتاب‌های اصلی اہل سنت و مؤلفات مشہور آنان آمدہ، از منابع گوناگون، سیار نقل شدہ، تا امامت شان پابرجا شدہ، **اہل بیت** علیہم السلام [بر دیگران مقدم گشتہ و با کسانی کہ مخالف امامت اینانند، احتجاج شود.

مؤلف در مقدمہ بہ تفصیل انگیزہ اش را برای گردآوری و تألیف کتاب بیان کردہ، مختصر گفتارش این است: «**گروہی** را یافتم کہ احادیث مورد اتفاق نظر را تأویل کردہ، **جماعتی** براخبار افزودہ یا از آنها کاستہ، **گروہی** مناقب اہل بیت علیہم السلام را درباره دیگران نقل نمودہ، **جماعتی** بہ راویان مناقب و واژہ‌های آن ایراد گرفتہ، **گروہی** اکثر فضائل را بیان کردہ اما گفتہ اند دروغی دیرینہ و بہتانی بزرگ است. **جماعتی** امت را جزء آل محمد، صحابہ را جزء عترت و زنان پیامبر ﷺ را از شمار اہل بیت قرار دادہ، **گروہی** دشمنی شان را آشکار کردہ، **جماعتی** نسبت دادہ اند جنگ‌های علی علیہ السلام اشتباہ بودہ و ایشان بہ عمد مسلمانان را کشتہ است!»

از این دو مؤلف براین باور است: «عالمان شیعی در کارشان سرگردان گشته، بر جان خود ترسیده، به گوشه‌ها خزیده، بلکه حالشان همچون حال پیغمبران و رسولان است... بر که اعتماد کنند و به روایت که استناد جویند؟ کسی که بدو اعتماد شاید کم گشته و کسی که از او روایت اخذ شود، کمیاب شده است».

سپس می‌افزاید: «پس به چشم انصاف نگریستم و مذهب تعصب در اختلاف را رد کردم و بر خود واجب گرداندم شبهه را از حجت و بدعت را از سنت متمایز گردانم و بین صحیح و ناصحیح و جدید از قدیم فرق بنهم و حق را از باطل و مفضول را از فاضل باسسم و آنچه را کتمان کرده‌اند، اظهار نموده و آنچه را پراکنده‌اند، گرد آورم و آنچه مورد اجماع همگان است و یا اختلاف نموده‌اند، برپایه مؤدای روایت بیان نمایم... پس از آن کتاب‌های عامه (سُنیان) و خاصه (شیعیان) هر دو، سخنانی را که درست یافتم آوردم زیرا وقتی سنی و شیعی که ضد هم‌اند، در نقل بر خبری اتفاق کنند، خبر بر آن و حاکم گشته، گواه آن کسی است که در اعتقادش برحق است و اگر فرقه‌ای به خلاف آنچه روایت کرده، معتقد گردد و به خبری ضد آنچه نقل نموده و خبر داده، گردن نهد بر خطاست... پس به گردآوری این کتاب موفق گشتم و این پس از آن بود که جمعی از اهل علم و دیانت به من اجازه شنیدن و خواندن و دسترسی و مکاتبه و اجازه نقل و ایضا دادند و نقلم از آنان صحیح گشت...»

ابن شهر آشوب در کتابش (مناقب) آیات و روایات و احادیث را گرد آورده تا حجت، رساتر و دلالت، کامل‌تر گردد و سند احادیث را حذف کرده تا حجم کتاب انبوه نشود، نیز از آن رو که در مقدمه کتابش استادان^۱ و مستحدثان به کتب و صاحبان آنها را بیان نموده، از سخن درازی و زیاده‌گویی و استناد به ظواهر و استدلال به فحوا و معنای آنها روی برگردانده زیرا روایات، مشهور بوده، نزد پیروان با انصاف هر مذهبی، معنایشان روشن است. مجموع کتاب، تألیفی ممتاز است که

۱- در کتاب تعبیر شیخ آمده، اصطلاحاً به فرد بالاتر در زنجیرهٔ راویان که اجازه نقل روایت می‌دهد، گفته می‌شود (مترجم).

گرد آورده، آیات کریمه و احادیث شریفه و اشعار بلندبالا را در برداشته، درباره زندگی ابوالانمّه امام علی بن ابیطالب (علیه السلام) داد سخن گفته، اکثر فضائل و مناقبش را گرد آورده تا امامتش را پابرجا کرده، بدان امامت دیگر امامان معصوم (علیهم السلام) را تقویت کند، چون امامت فرق اساسی بین شیعه و دیگر مسلمانان پیرو مذاهب است.

دوم: شیخ ابو عبدالله حسین بن جبر (از بزرگان سده هفتم هجری) کتاب مناقب آل ابی طالب را از استادش نجیب الدین ابوالحسین علی بن فرج سوراوی^۱ روایت می کند. وی نیز از استادش رشید الدین ابو عبدالله بن شهر آشوب مازندرانی، پس واسطه بین ابن جریر ابن شهر آشوب، یک شیخ (نجیب الدین بن فرج) است. به سبب چنین رابطه ای ابن جبر با این کتاب پیوند خورده، گزینش نیکوی مطالب از کتاب برایش فراهم گشته احادیث و فضائل مهم کتاب را انتخاب کرده، اندک مطالبی که لازم دیده، بدان افزوده. اثر را «نُخب المناقب لآل ابی طالب» نامیده،^۲ این کار به اشاره تاج الدین شمس المشرقی ابوالحسین علی بن محمد بن فضل علوی حسینی بوده، نسخه هایی که دیدم، به احوال حضرت زهرا (علیها السلام) رسیده، نمی دانم انتخاب مؤلف از کل کتاب به پایان رسیده یا تا این مقدار باقی مانده است.^۳

اطلاعات کافی از ابن جبر نداریم جز این که واسطه اش، در روایت «ابن فرج» بوده، بر وی مناقب و چند کتاب دیگر قرائت کرده، اجازه نقل کس را که برایش خوانده، نیز دیگر کتاب ها و نگاشته ها را بدو داده، کتاب «الاعتبار فی اطلاع الاختیار» از اوست، بحثش در اختیار امت در انتخاب و تعیین امام است. این اطلاعات اندک دلالت دارد وی دارای فضل و درایت (فهم بالا) در علم کلام و مسائل اعتقادی بوده، میرزا عبدالله افندی وی را به فضل و علم و کمال و بزرگی وصف کرده، برخی کسانی

۱- در ثقات العیون: ص ۱۹۸ و انوار الساطعه: ص ۱۰۸ از وی یاد شده است.

۲- ز.ک: الذریعه، ج ۲۴، ص ۸۸

۳- التراث العربی، کتابخانه مرعشی نجفی، ج ۵، ص ۳۵۴

۴- ز.ک: انوار الساطعه فی المائة السابعة، ص ۴۷

را که از کتابش «نُخَب» نقل مطلب می‌کنند، نام برده،^۱ سیدهاشم بحرانی درباره‌اش می‌گوید: «شیخ جلیل و دانشمند شریف شیخ و رئیس الطائفه»^۲ نوه دختریش (شیخ زین الدین علی) در جاهای بسیاری از کتاب جدش «نهج الايمان» نقل قول کرده، سخنانی را بازگو می‌کند که در کتاب المناقب هست، نیز بعضی احادیث را از جدش که این جانام بردیم، به نقل از جد وی، صحابی مشهور: جابر بن عبدالله انصاری نقل می‌کند که نمی‌دانیم از طرف مادر انصاری النسب است یا پدر. اگر نسبت از طرف مادری باشد، نویسنده «نخب» انصاری النسب خواهد بود.

سوم: در دست خوانندگان گرامی کتاب نهج الايمان شیخ زین الدین علی بن جبر است. وی مناقب و فضائل امام امیر مؤمنان علی ابن ابیطالب علیه السلام را گرد آورده که در آیات کریمه و احادیث رسول صلی الله علیه و آله آمده، نمونه هایی از شعر شاعران معروف قدیمی را آورده که فضائل مذکور را به نظم سروده‌اند. مؤلف با هدف تقویت اثبات امامت بلا فصل و وصایت علی امام علی علیه السلام [کتاب را گردآوری کرده، از این رو بیشتر مطالب نقل شده از صحاح و منابع اهل سنت و کتاب‌های معروف حدیث و تاریخی‌شان است. فضائلی را که درباره امام بیت علیه السلام نگاشته شده، تألیف کرده، نویسندگان آنها به نقل احادیث و روایات وارده درباره اهل بیت علیه السلام بسنده کرده، کتاب‌های نوشته شده درباره امامت، بیشتر به ادله دلیلی و عقلی اهتمام ورزیده، امتیاز کتاب ما آن است که به اختصار به موضوع در هر دو جنبه کلامی و نقلی پرداخته، در آغاز کتاب دلائل کلامی امامت و ضرورت آن و امامت بلا فصل علی علیه السلام را بحث کرده، سپس در فصل‌های چهل و هشت گانه‌اش بسیاری از آیات و احادیث وارده درباره فضائل اهل بیت علیه السلام را به طور عام و مناقب علی علیه السلام را به گونه خاص آورده، در بعضی فصل‌ها ضمن ذکر احادیث و به مناسبت متن آنها برخی مطالبی که درباره آنها گفته شده یا ممکن است گفته شود، آورده، با ادله استوار و شیوه عقلی مناقشه کرده، بدین اسلوب بین عقل و نقل جمع کرده، سخن درباره موضوع را چنان که گفتیم، کامل ادا نموده است.